Toespraak Himmler in Poznan (04-10-1943)

Ook wil ik aan u hier, in alle openheid, een zeer moeilijk punt noemen.

Het moet tussen ons besproken zijn, en toch zullen we nooit in de openbaarheid hierover spreken.

Net zoals we op 30 juni niet schroomden om de ons bevolen plicht uit te voeren, en kameraden die in gebreke gebleven zijn tegen de muur te zetten en neer te schieten.

Waarover we nooit gesproken hebben en waarover we ook nooit zullen spreken.

Dat was godzijdank een aangeboren norm van ons, zelfbewustzijn van deze norm zodat we hierover nooit met elkaar gesproken hebben, nooit daarover spraken. Iedereen heeft het gezien en voor iedereen was het duidelijk dat we het de volgende keer weer zouden doen, wanneer het bevolen wordt en het nodig is.

Ik bedoel de ‘evacuatie van de Joden’, het uitroeien van het Joodse volk

Dat zijn van die dingen die je zo makkelijk zegt. “Het Joodse volk wordt uitgeroeid”, dat kan ieder partijlid je vertellen: “Natuurlijk, staat toch in ons programma, we schakelen de Joden uit, uitroeien, natuurlijk, doen we, ha! Kleinigheidje”.

En dan komen ze allemaal, alle 80 miljoen brave Duitsers, en iedereen heeft zijn eigen fatsoenlijke Joden. Men zegt: alle anderen zijn zwijnen, maar dit is een prima Jood.

En niemand heeft toegezien, het moeten doorstaan. Onder ons zullen de meeste weten wat het is als 100 lijken bij elkaar liggen, wanneer er 500 liggen of wanneer er 1000 liggen. En dit doorgestaan te hebben en daarbij – afgezien van enkele uitzonderingen als gevolg van menselijke zwakten – fatsoenlijk gebleven te zijn, heeft ons hard gemaakt en is een roemrijke bladzijde in onze geschiedenis die niet beschreven is en niet beschreven zal worden.

Omdat we weten hoe zwaar we het zouden hebben, als vandaag in elke stad tijdens bombardementen, gedurende de druk van de oorlog en de ontberingen, we daarbij de Joden ook nog eens hadden als geheime saboteurs, agitatoren en ophitsers. We zouden waarschijnlijk in hetzelfde stadium zijn als in de jaren ‘16/’17, wanneer de Joden nog deel uitmaakten van het Duitse volk.

De rijkdommen die ze hadden, hebben we hun afgenomen en ik heb het strikte bevel gegeven dat Obergruppenführer Pohl doorgevoerd heeft. We hebben deze rijkdommen volledig bezorgd aan het Rijk, de staat. We hebben niks daarvan voor ons zelf ontnomen. Enkele, die zich hier niet aan gehouden hebben, worden volgens een door mij uitgegeven bevel dat ik in het begin gaf [gestraft]: Wie ook maar één mark daarvan neemt, is ten dode opgeschreven.

Een aantal SS mannen heeft zich niet daaraan gehouden. Het zijn er niet zeer veel en zij zullen ten dode opgeschreven zijn – genadeloos! We hebben het morele recht, we hebben de plicht ten opzichte van ons volk om dit volk – dat ons wil ombrengen – om te brengen. We hebben echter niet het recht om ons ook maar met slechts een pels, met een mark, met een sigaret, met een horloge, met ook maar iets te verrijken. Dat hebben we niet. Omdat we niet

willen dat aan het einde, wanneer alle bacillen uitgeroeid zijn, we door dezelfde bacillen ziek worden en sterven.

Ik zal nooit toezien dat überhaupt ook maar een klein bederfelijk punt bij ons intreedt of zich vastzet. Anders, wanneer het zich vastgezet heeft, zullen we het gezamenlijk uitbranden. Maar gezamenlijk kunnen we zeggen: We hebben deze zware opgave uit liefde voor ons volk gedaan. En we hebben geen schade in onszelf, in onze ziel, in ons karakter daaraan overgehouden.

De in dit artikel weergegeven tekst is slechts een klein, maar historisch uiterst beduidend onderdeel, van een langer dan drie uur durende toespraak die Heinrich Himmler hield op 4 oktober 1943 in Poznan (Polen). Zijn toespraak maakte deel uit van een vergadering met *SS-Gruppenführer*. De toespraak werd vastgelegd op geluidsband en op verzoek van Himmler werd aan het begin van de toespraak zelfs nog gecontroleerd of zijn stem naar behoren werd vastgelegd. Het is niet uitzonderlijk dat Himmler zijn toespraak op geluidsband liet vastleggen, maar het is de inhoud van zijn speech die dit fragment uitermate bijzonder maakt.

Nooit sprak Himmler in het openbaar expliciet over de fysieke vernietiging van het Joodse volk. Altijd sprak hij in verhullende termen over massamoord en hij eiste dit ook van zijn manschappen. Alhoewel velen in binnen- en buitenland op de hoogte waren van de *Endlösung* was dit een geheime operatie waarvoor men strikte geheimhouding diende te waarborgen. Zelfs in aantekeningen van Himmler zijn expliciete verwijzingen naar massamoord niet terug te vinden. Opmerkelijk is het dan ook dat hij in deze toespraak, die vastgelegd werd op geluidsband, uitdrukkelijk ingaat op het vermoorden van Joden. Als één van de weinige bronnen waarin Himmler massamoord nadrukkelijk ter sprake brengt, is dit geluidsfragment dan ook uniek.

Veelzeggend is bovendien de wijze waarop Himmler diefstal van ten dode opgeschreven Joden veroordeeld. Het vermoorden van Joden zag hij als de plicht van zijn manschappen. Wanneer deze manschappen daarentegen dezelfde Joden bestalen, zag hij dit als een misdaad waar zelfs de doodstraf op stond. Alle bezittingen van Joden waren immers publiek bezit en de SS diende alle afgenomen kostbaarheden aan de staat over te dragen. De massamoordenaar Himmler zag zichzelf bovenal als een moralist. Een moralist die voorkwam dat zijn manschappen zich schuldig maakten aan diefstal, maar die hen tegelijkertijd de opdracht gaf om een volledig volk uit te roeien.

Twee dagen later hield Himmler opnieuw een toespraak in Poznan, waarbij Albert Speer, Hitlers architect en rijksminister voor Bewapening en Munitie, vermoedelijk aanwezig was. Speer heeft altijd ontkend dat hij tijdens de oorlog op de hoogte was van de *Endlösung*. Zijn vermoedelijke aanwezigheid tijdens deze bijeenkomst pleit echter tegen hem, want ook nu sprak Himmler openlijk over de uitroeiing van de Joden. Speer beweerde dat hij Poznan tegen de middag al had verlaten, terwijl Himmlers toespraak pas tegen half zes begon. Dit lijkt echter onwaarschijnlijk omdat Himmler zich op een bepaald moment in de toespraak persoonlijk richt tot Speer: “in het getto van Warschau waren jarenlang ‘bontmantels, kleren en dergelijke dingen’ geproduceerd, maar elke keer dat hij [Himmler] dit ‘hard wilde aanpakken’ was hem voorgehouden dat dergelijke ingrepen de oorlogseconomie verstoorden. Daarna volgden de zinnen: ‘Natuurlijk heeft dat niks te maken met partijgenoot Speer. U’, zo wendde hij zich rechtstreeks tot Speer, ‘kunt daar niets aan doen.’” (Citaat vergenomen uit Joachim Fest, *Speer, architect van Hitler*, 2000.)

Bronnen

- BREITHEIM, R., *Heinrich Himmler - De architect van de holocaust*, Laren, Verbum, 2005.

Internet:
- www.holocaust-history.org

Geluidsfragment:
- NARA | US National Archives & Records Administration